

V l á d n í n á v r h

ZÁKON

ze dne 2020,

kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění zákona č. 125/2005 Sb., zákona č. 111/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 105/2011 Sb., zákona č. 346/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 126/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 201/2017 Sb., zákona č. 284/2018 Sb., zákona č. 176/2019 Sb. a zákona č. 277/2019 Sb., se mění takto:

1. V § 21b odst. 1 se na konci písmene d) slovo „nebo“ zrušuje.
2. V § 21b odst. 1 se na konci písmene e) tečka nahrazuje slovem „, nebo“ a doplňuje se písmeno f), které zní:
„f) 8 semestrů akreditovaného zdravotnického magisterského studijního oboru všeobecné lékařství a složením zkoušky z předmětu ošetrovatelství, péče o nemocné nebo obdobného předmětu v rámci tohoto studijního oboru.“.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem následujícím po dni jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

V souladu s bodem 3.8 písm. d) Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) s ohledem na nouzový stav vyhlášený podle ústavního zákona o bezpečnosti České republiky pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu nového koronaviru označovaného jako SARS-CoV-2 na území České republiky se hodnocení dopadů regulace (RIA) k tomuto návrhu zákona nezpracovává.

I. OBECNÁ ČÁST

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů.

1. Zhodnocení platného právního stavu

Podle zákona č. 96/2004 Sb. jsou studenti studijního programu Všeobecné lékařství (dále jen „medici“) po absolvování části studia způsobilí k výkonu povolání sanitáře či ošetřovatele.

Konkrétně k výkonu povolání sanitáře jsou medici způsobilí po absolvování 3 semestrů studijního programu Všeobecné lékařství a po úspěšně vykonané zkoušce z ošetřovatelské péče v rámci tohoto studijního oboru. K výkonu povolání ošetřovatele po absolvování 4 semestrů studijního programu Všeobecné lékařství a po úspěšně vykonané zkoušce z ošetřovatelské péče, péče o nemocné nebo obdobného předmětu v rámci tohoto studijního oboru. Medici tak mohou vykonávat zdravotnické povolání s poměrně nenáročnými kvalifikačními požadavky i kompetencemi v průběhu studia a poznávat tak provoz zdravotnických zařízení bezprostředněji, než umožňuje běžné praktické vyučování, popřípadě medici, kteří nedokončili studium či hypoteticky by nenalezli uplatnění ve vystudovaném oboru, dosáhli erudice sanitáře či ošetřovatele.

Vezmeme-li v úvahu smysl a účel ustanovení § 42 odst. 2 písm. a) a § 36 odst. 1 písm. e) zákona č. 96/2004 Sb., který zakládá medikům za splnění určitých podmínek možnost vykonávat zdravotnické povolání s nižšími kvalifikačními požadavky i kompetencemi v průběhu studia, není současným zněním zákona dosud logicky s postupným dalším nabýváním znalostí a dovedností mediků ve vyšších ročnících studia zohledněno nabytí vyšších kompetencí pro možnost vykonávat složitější a náročnější činnosti, resp. pro získání další v pořadí „vyšší“ způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání a jejich plnohodnotnější využití v praxi. Medik šestého ročníku studijního programu Všeobecné lékařství je na tom stejně jako student třetího ročníku – oba mají kompetence pouze na úrovni sanitáře či ošetřovatele.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

V souvislosti s personální krizí ve zdravotnictví prohloubenou epidemií COVID-19 se ukázalo, jak jsou v České republice nedostatečně ošetřeny kompetence mediků. K zajištění poskytování zdravotních služeb poskytovateli zdravotních služeb a k zajištění činnosti orgánů ochrany veřejného zdraví po dobu trvání nouzového stavu je medikům a dalším studentům zdravotnických programů uložena pracovní povinnost. V rámci vykonávání této pracovní povinnosti nebo dobrovolnické činnosti mediků se ukázalo, že jejich kompetence jsou v současné době velmi omezené. Ve zdravotnických zařízeních lze mediky zařadit pouze na pozice sanitářů nebo ošetřovatelů bez rozdílu, zda jde o studenta šestého či třetího ročníku. Student šestého ročníku medicíny je na tom stejně jako student třetího ročníku. Studenti vyšších ročníků, přestože jsou lépe vědomostně a dovednostně vybaveni a naučili se při studiu v rámci klinické výuky provádět základní diagnostické a léčebné činnosti, nemohou tyto činnosti mimo klinickou výuku, vykonávat.

Po těchto zkušenostech z epidemiologické situace v souvislosti s rostoucím počtem sester nakažených virem SARS-CoV-2 a personální poddimenzovaností je po shodě Asociace děkanů, zástupců lékařských fakult, Asociace nemocnic, České lékařské společnosti JEP, České asociace sester a Ministerstva zdravotnictví navrhováno na základě prostupnosti některých studijních/vzdělávacích programů umožnit studentům studijního oboru Všeobecné lékařství po absolvování 8 semestrů a vykonání zkoušky z předmětu ošetřovatelství či péče o nemocné nebo obdobného předmětu vykonávat činnosti na pozici praktické sestry.

Navrhuje se rozšířit možnosti získání odborné způsobilosti pro výkon povolání praktické sestry. Medik po absolvování 8 semestrů studia ve studijním programu Všeobecné lékařství a složení zkoušky z předmětu ošetřovatelství či péče o nemocné nebo obdobného předmětu získá způsobilost k výkonu povolání praktické sestry.

Kvalifikační příprava praktické sestry ve vzdělávacím programu na střední zdravotnické škole trvá 4 roky, z toho praktické vyučování činí nejméně 1 200 hodin. Kvalifikační příprava praktické sestry v kvalifikačním kurzu po získání středního vzdělání a způsobilosti k výkonu povolání ošetřovatele zahrnuje nejméně 700 hodin teoretické výuky a nejméně 600 hodin praktického vyučování.

Profesně zaměřené studium obsahuje teoretickou výuku poskytující znalosti z věd, které tvoří základ

- potřebný pro poskytování všeobecné ošetřovatelské péče, která zahrnuje znalosti z odborné latinské terminologie, anatomie a fyziologie, z ochrany a podpory veřejného zdraví včetně prevence nemocí a zdravotní výchovy, z mikrobiologie a epidemiologie, biochemie, hematologie a transfuzního lékařství, klinické propedeutiky, farmakologie včetně základních znalostí o zdravotnických prostředcích a manipulaci s nimi a ze základů radiační ochrany,
- v ošetřovatelství a klinických oborech, a to v teorii ošetřovatelství, ošetřovatelství ve vztahu k praktickému lékařství, zubnímu lékařství a dalším lékařským oborům, zejména k internímu lékařství, chirurgii, neurologii, pediatrii, gynekologii, psychiatrii, péči o staré lidi a geriatrii, k paliativní péči, komunitní péči a léčebně rehabilitační péči,

- v sociálních a dalších souvisejících oborech, a to v obecné a vývojové psychologii, psychologii zdraví a nemoci a základech právní problematiky v oblasti zdravotních a sociálních služeb, a

praktické vyučování poskytující dovednosti a znalosti v ošetrovatelství ve vztahu k všeobecnému praktickému lékařství, zubnímu lékařství a dalším lékařským oborům, zejména k vnitřnímu lékařství, chirurgii, neurologii, pediatrii, gynekologii, péči o staré lidi a geriatrii, paliativní péči, komunitní péči, rehabilitační a fyzikální medicíně. Učební osnova viz příloha.

Kvalifikační příprava lékaře se uskutečňuje v nejméně šestiletém prezenčním studiu, které obsahuje nejméně 5500 hodin teoretické a praktické výuky poskytující znalosti z věd, které tvoří základ získání znalostí a dovedností

- ve vědních oborech, na kterých je všeobecné lékařství založeno, a znalosti vědeckých metod včetně zásad měření biologických funkcí, hodnocení vědecky prokázaných skutečností a analýzy dat,
- o anatomii, fyziologii a chování zdravých a nemocných jedinců a o vlivu životního, pracovního a sociálního prostředí a životního stylu na zdravotní stav člověka,
- v klinických oborech a klinické praxi, které poskytují komplexní přehled o tělesných a duševních nemocech, včetně jejich genetické podstaty, dále znalost primární, sekundární a terciární prevence, diagnostických a léčebných postupů, včetně léčby chronických chorob a multimorbidit, a dále základů posudkové činnosti,
- v přednemocniční neodkladné péči,
- v základech paliativní péče,
- v radiační ochraně,
- v základech preventivních metod v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví,
- v základech řízení kvality poskytované zdravotní péče a v zajištění bezpečí pacientů,
- v základních právních předpisech souvisejících s výkonem povolání lékaře,
- profesní etiky kontaktu lékaře s pacientem,
- financování zdravotnictví a základních ekonomických vztahů, znalost základů managementu a
- v komunikaci s pacientem s důrazem na práva pacientů a jejich uplatňování, a

klinické zkušenosti získané v průběhu praktické výuky pod odborným dohledem lékaře se specializovanou způsobilostí v nemocnicích a zkušenosti v laboratorních a zobrazovacích diagnostických oborech. Učební osnova viz příloha.

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Vyhlášení krizových opatření, respektive pracovní povinnosti mediků, ukázala nezbytnost úpravy právní úpravy zohledňující způsobilost medika vykonávat nelékařské zdravotnické povolání po absolvování části studia medicíny. Stávající právní úprava nerozlišuje mezi medikem nižšího ročníku medicíny a medikem vyššího ročníku medicíny, přičemž znalosti a dovednosti mediků vyšších ročníků jsou reálně „prostupné“ s činnostmi praktické sestry.

Návrh zákona s využitím prostupnosti některých studijních/vzdělávacích programů si klade za cíl využít „širší“ uplatnitelnosti studentů všeobecného lékařství než jen pro pomocná povolání sanitáře či ošetrovatele a současně přispět k jisté stabilizaci pracovního trhu, respektive ke zvýšení počtu nejvíce poptávaných nelékařských zdravotnických pracovníků v českém zdravotnictví, kterými jsou ošetrovatelské profese.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

5. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Návrh novely zákona se nedotýká práva Evropské unie, nedochází jím k implementaci předpisů Evropské unie. Rovněž se předmětu novely netýká ani judikatura soudních orgánů Evropské unie. Návrh novely zákona je tak s právem EU plně slučitelný.

Návrhem zákona není do právního řádu České republiky implementováno právo EU a návrh není s právem EU v rozporu.

6. Zhodnocení souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Na předmětnou oblast úpravy se nevztahují mezinárodní smlouvy, jimiž by byla ČR vázána.

7. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, dopady na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava nepředpokládá žádný hospodářský ani finanční dopad na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty nebo na podnikatelské prostředí České republiky. Navrhovaná právní úprava doplňuje další možný způsob kvalifikační přípravy na výkon zdravotnického povolání praktické sestry, který bude zajišťován se stávajícími personálními i materiálními zdroji a vytváří prostor pro obhajitelnost efektivního vynakládání veřejných prostředků na vzdělávání ve studijním programu Všeobecné lékařství. V průběhu studia medicíny získají medicí na místo dvou způsobilost ke třem nelékařským zdravotnickým povoláním.

Co se týče sociálních dopadů, pak lze konstatovat, že dopady navrhované právní úpravy budou příznivé, neboť uplatnitelnost studentů všeobecného lékařství v sektoru zdravotnictví bude širší a tím se současně přispívá ke zvýšení počtu nejvíce poptávaných nelékařských zdravotnických pracovníků v českém zdravotnictví, kterými jsou ošetrovatelské profese.

Jiné dopady se nepředpokládají.

8. Zhodnocení navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná právní úprava do zákazu diskriminace či do rovnosti mužů a žen nezasahuje.

9. Zhodnocení dopadů ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Návrh zákona nepřináší žádná nová rizika pro ochranu soukromí a osobních údajů.

10. Zhodnocení korupčních rizik

Návrh zákona nepřináší korupční rizika.

11. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh zákona nemá vztah k bezpečnosti nebo obraně státu.

12. Způsob projednání návrhu zákona

Z důvodu řešení dopadů epidemie onemocnění COVID-19 je nezbytné přijmout zákon přispívající ke zvýšení počtu nejvíce poptávaných nelékařských zdravotnických pracovníků v českém zdravotnictví, kterými jsou ošetrovatelské profese, v co nejkratším termínu. S ohledem na mimořádnost situace a nutnost rychlého řešení je v zájmu urychlení legislativního procesu využití zkráceného projednání ve stavu legislativní nouze podle § 99 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny a podle § 118 zákona o jednacím řádu Senátu.

Proto se současně s předložením návrhu zákona navrhuje, aby předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky pro projednání návrhu zákona vyhlásil stav legislativní nouze a aby obě komory Parlamentu České republiky návrh zákona projednaly ve zkráceném jednání. Je žádoucí, aby co nejdříve byla právně upravena způsobilost mediků ve vyšších ročnících vykonávat povolání praktické sestry, neboť podle dosavadního vývoje epidemie a nedostatečného personálního zabezpečení nelze vyloučit, že bude potřeba omezovat přinejmenším v konkrétních ohniscích výskytu nákazy zdravotní péči, což by mohlo znamenat ohrožení zabezpečení dostupnosti zdravotní péče a naplňování základních práv, v tomto případě práva na poskytnutí zdravotní péče, zásadním způsobem.

II. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K čl. I

Navrhuje se stanovit, za jakých podmínek mohou studenti studijního programu Všeobecné lékařství získat způsobilost k výkonu povolání praktické sestry a toto povolání, respektive činnosti praktické sestry vykonávat bez odborného dohledu.

K čl. II

Řešení v podobě navrhované právní úpravy je ve veřejném zájmu potřebné přijmout co nejdříve. To je nutné zejména s ohledem na pokračování nekontrolovaného šíření onemocnění COVID-19, rostoucí počet sester nakažených virem SARS-CoV-2, dlouhodobou personální

poddimenzovanost sektoru zdravotnictví. Proto se účinnost návrhu zákona navrhuje den po dni jeho vyhlášení, aby co nejdříve byly účinné podmínky pro širší uplatnitelnost mediků při zabezpečování zdravotní péče.

V Praze dne 30. listopadu 2020

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v.r.

Ministr zdravotnictví:

doc. MUDr. Jan Blatný, Ph.D., v.r.